

— De eenige krant in Nederland waar ik volkomen meê sympathiseer, zei Mijnheer Klokman.

— Toch was mijn man in zijn laatste stukje wat pessimistisch gestemd, zei Mevrouw weêr.

— Te pessimistisch en te optimistisch tegelijk, zei met een glimlach mijnheer Klokman. Ik begrijp niet hoe u aan het Vlaamsche volk zoo wanhopen kunt.

— Ik wanhoop niet, sprak Mijnheer ten Hove; het is een uiterst levenskrachtig ras; we mogen er veel van verwachten.

— Bravo! riep Madame Klokman en knikte met glimmerende oogjes; ik ben blij dat u zoo Vlaamschgezind zijt geworden.

— Dit noem ik juist een te groot optimisme, zei Mijnheer Klokman; u verwacht te veel van het ras en te weinig van het Evangelie.

— Ik verwacht van het Evangelie nog altijd zeer veel, zeide Mijnheer ten Hove. Het is verre van dood. Het Vlaamsche stambewustzijn wordt wakker; ook de innerlijke kracht van het Christendom sluimert er thans; maar komt het ras weêr tot vernieuwd geestelijk leven, zoo zal ook zijn oude mystieke hart wel ontwaken, en het sterken in zijn geestelijken groei.

— U spreekt thans anders dan uw stukje deed vermoeden, zeide Mijnheer Klokman. Uitbreiding van onze evangelisatie is hoogst noodzakelijk om den bodem te bereiden; maar de krachten ontbreken — en vooral de geldelijke steun. — Mag ik zoo vrij zijn u mijn fondsje voor de traktaatverspreiding aan te bevelen? ging hij zich tot Marie wendend voort. Ik beleaf hieraan veel genoeg. Mijn jonge-mannenkring betoont zich uiterst ijverig. Maar het vergt wel groote krachtsinspanning bij anderen voortdurend den geestdrift aan te wakkeren.

— En tijd, zeide Madame. Hij is haast alle avonden bezet. Is dat nu goed? Het huisgezin heeft toch ook zijne rechten?

— Klaag maar niet, zeide Mijnheer Klokman. Andere mannen zitten 's avonds in de kroeg. Ik wijd haast alle donderdag-

middagen aan mijn kinderen. Maar de zaak van Gods koninkrijk en de uitbreiding van het protestantisme in België eischt van hare arbeiders volle toegewijdeheid.

— Zoudt u denken, zei Mijnheer ten Hove, dat het protestantisme in Vlaanderen toekomst heeft? Aan de historie valt niet te tornen. De Hervorming greep plaats in de XVIde eeuw. Ze is in Vlaanderen onderdrukt. Sinds is het protestantisme eigendom van zekere volkeren geworden. Het heeft zich door de eeuwen vastgeworteld. Nu plant men het maar niet over.

— Vroeg of laat dringt de waarheid door! opperde mijnheer Klokman. En overplanten van uit Holland kan — althans in een den volksaard aangepasten vorm — toch evengoed geschieden als indertijd de politieke instellingen van uit Engeland naar het vasteland zijn overgebracht.

— Ook dit, hernam Mijnheer ten Hove, greep plaats in een tijdperk van hervorming; een staatkundige deze. Vernieuwing was een volksbehoefte; ze was in den geest reeds voorbereid. De vorm werd aan Engeland ontleend.

— Zoo zullen ook wij, voor de nieuwe geestelijke behoeften van het Vlaamsche land, onzen vorm aan het Hollandsche protestantisme ontleenen, vulde Mijnheer Klokman aan.

— Is er aan religieuze hernieuwing behoefte? bracht Mijnheer ten Hove in 't midden.

— We kunnen haar opwekken.

— Slechts als ze in kiem bestaat.

— Dat doet ze.

— Arbeid u voort, Mijnheer Klokman, ik zal u niet bestrijden, zeide Mijnheer ten Hove. En zich plotseling tot Marie wendende ging hij voort: — Geloof toch niet, Mevrouw, dat ik de Evangelisatie niet zou achten. De kleine kringen die ze vormt, zijn centra van geestelijk leven. Ik zag ze van nabij. En daarbij brandpunten van echt Vlaamsche cultuur. Dit is geen mindere verdienste. Toch is haar grootste glorie deze: dat ze